

Chambre des Représentants

SESSION 1983-1984

22 DÉCEMBRE 1983

PROPOSITION DE LOI

portant création
de l'entreprise personnelle
à responsabilité limitée

(Déposée par MM. Verberckmoes et Van Belle)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La loi du 9 juillet 1935 a créé la société de personnes à responsabilité limitée, donnant ainsi aux petits et moyens entrepreneurs ou, en d'autres termes, aux patrons d'entreprises familiales, la possibilité de poursuivre leurs activités personnelles sous un nom commercial, tout en limitant leurs obligations en matière d'apport.

En ce qui concerne les activités commerciales exercées dans le cadre de la S. P. R. L., ils ne sont tenus vis-à-vis de tiers qu'à concurrence de leur apport dans la société.

En cas de faillite, le patrimoine personnel de l'associé failli pourra donc être séparé de la masse faillie.

Cette forme de société a graduellement acquis droit de cité, mais il est apparu qu'elle manque de souplesse et que sa faculté d'adaptation est réduite.

Par ailleurs, la fondation de nombreuses S. P. R. L. sert à couvrir des entreprises individuelles, et à favoriser les intérêts d'un seul associé, le ou les autres associés ne s'étant engagé(s) que pour la forme.

La confusion des patrimoines de la S. P. R. L. et du gérant a maintes fois contraint les tribunaux de commerce à prononcer la faillite à la fois de la société et du gérant, de sorte que celui-ci a tout de même dû en définitive engager la totalité de son patrimoine personnel pour apurer les dettes de la société.

De telles situations ne sont pas faites pour encourager les jeunes à s'établir comme travailleurs indépendants.

L'attribution d'un statut juridique à la « société unipersonnelle » ou, pour employer une expression plus exacte, à l'« entreprise personnelle à responsabilité limitée » permettrait de donner un fondement juridique à une situation de fait et d'éliminer toutes sortes de critères fictifs et dès lors fallacieux.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1983-1984

22 DECEMBER 1983

WETSVOORSTEL

houdende de invoering
van de persoonlijke onderneming
met beperkte aansprakelijkheid

(Ingediend door de heren Verberckmoes en Van Belle)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Door de wet van 9 juli 1935 werd de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid ingevoerd. Aldus werd aan de kleine en middelgrote ondernemers, of met andere woorden aan de bedrijfsleiders van familiebedrijven de mogelijkheid geboden hun persoonlijke activiteit verder te zetten onder een handelsnaam, met beperking van hun verbintenissen tot inbreng.

Wat hun handelsactiviteiten betreft zijn zij, in het kader van de P. V. B. A., slechts tegenover derden verbonden ten bedrage van hun inbreng in de vennootschap.

In geval van faillissement kan aldus het persoonlijk bezit van de gefaillieerde handelaar uit de failliete boedel gehouden worden.

Deze vennootschapsvorm is langzamerhand doorgedrongen in de praktijk, maar blijkt niet de voldoende soepelheid en aanpassingsvermogen aan de omstandigheden te verschaffen.

Anderzijds werden de P. V. B. A.'s in vele gevallen opgericht om individuele ondernemingen te dekken, waarbij slechts de belangen van één vennoot telden, terwijl de andere vennoot of vennoten slechts « pro-forma » toetraden.

Vermenging van vermogens tussen de P. V. B. A. en de uitbater hebben menigmaal de Handelsrechtbanken er toe gebracht het faillissement uit te spreken van de vennootschap én van de uitbater, zodat deze laatste toch nog met gans zijn persoonlijk patrimonium moest instaan voor de vereffening van de bedrijfsschuld.

Dit was niet van aard om de roepingen tot vestiging van jonge zelfstandigen aan te wakkeren.

Een juridisch statuut voor de « éénmansvennootschap » of beter genoemd de « persoonlijke vennootschap met beperkte aansprakelijkheid » kan het recht met de feitelijke toestand in overeenstemming brengen en allerlei fictieve en bijgevolg misleidende voorwaarden uitschakelen.

Cette simplification juridique devrait toutefois aller de pair avec l'instauration d'un contrôle et d'un système de sanctions efficaces, afin de protéger les intérêts des créanciers.

Dans la doctrine, on trouve autant de partisans que d'adversaires de la stricte commercialisation de la partie du patrimoine que le propriétaire de l'entreprise affecte à son activité commerciale ou industrielle.

D'aucuns n'ont rien à objecter au fait que le patrimoine personnel soit protégé des risques commerciaux par la création, avec d'autres personnes, d'une société de capitaux.

Ils se demandent néanmoins si une société d'une personne répond aux critères applicables à une « société », étant donné que ce vocable implique toujours la notion d'« acte plural ».

D'autre part, les articles 7 et 8 de la loi hypothécaire disposent que quiconque est obligé personnellement est tenu de remplir ses engagements sur tous ses biens et que les biens du débiteur sont le gage commun de ses créanciers.

Ceci explique l'existence de règles de toute nature destinées à empêcher que ces biens soient soustraits auxdits créanciers.

Des voix se sont dès lors élevées contre le principe même du partage d'un patrimoine en deux patrimoines distincts, lorsque ceux-ci servent un intérêt commun et aussi longtemps qu'il n'est pas fait apport du fonds de commerce dans une société.

Dans cet ordre d'idées, l'accent est surtout mis sur la théorie du « patrimoine distinct ».

C'est un patrimoine qui doit permettre de réaliser un objectif et par conséquent de servir un intérêt, de sorte qu'il se sépare de son détenteur pour mener une existence juridique propre.

Dans la législation et la jurisprudence, on trouve plusieurs applications de cette règle.

L'application la plus typique est assurément l'acceptation sous bénéfice d'inventaire, qui maintient la séparation entre les patrimoines du testateur et de l'héritier.

On découvre une autre application dans le droit matrimonial, où les biens personnels des conjoints sont séparés du patrimoine commun.

La loi du 27 juin 1921 sur les A. S. B. L. prévoit la constitution d'un patrimoine distinct et accorde la personnalité juridique à ce type d'association, dont l'activité ne doit pas procurer un gain matériel à ses membres et ne peut donc en aucune manière servir leurs intérêts personnels.

Par ailleurs, d'aucuns attirent l'attention sur le fait que dans le cadre de la législation sur les faillites, le législateur a déjà pris diverses initiatives étendant sensiblement la liste des biens faisant partie du patrimoine personnel du failli et nécessaires à sa subsistance.

Abstraction faite de toutes ces considérations, il faut bien constater que dans certains Etats membres de la C. E. E. (tels que l'Allemagne et les Pays-Bas), l'entreprise d'une personne existe depuis longtemps déjà.

La formule de l'E. P. R. L. permet de mieux assurer la continuité de l'entreprise et de la mettre à l'abri de toutes sortes d'aléas (notamment en cas de décès, de maladie grave, d'incapacité du chef d'entreprise), ce qui constitue naturellement une garantie en matière d'emploi.

Pour les créanciers, le fait de traiter avec une S. P. R. L. ou une E. P. R. L. ne fait aucune différence. Dans les deux cas, c'est l'importance du gage offert par le débiteur qui est l'unique critère de sa solvabilité. Dès que l'existence effective de ce gage est garantie par un éventail suffisant de règles de contrôle, de déontologie et de publicité, on peut estimer que les intérêts de ses créanciers sont assez protégés.

Tegelijkertijd met deze juridische vereenvoudiging, was evenwel de invoering van een doeltreffende controle en sanctionnering noodzakelijk, om de belangen van de schuldeisers veilig te stellen.

De stricte commercialisering van het gedeelte van het vermogen van de eigenaar van het bedrijf, dat werd aangewend voor de handel of nijverheid, kent voor- en tegenstanders in de rechtsleer.

Sommigen hebben geen bezwaar tegen de bescherming van het persoonlijk vermogen tegen commerciële risico's door de oprichting, samen met anderen, van een kapitaalsvennootschap.

Zij stellen evenwel de vraag of een éénmansvennootschap voldoet aan de vereisten van een « vennootschap », vermits laatstgenoemde term steeds het begrip « meerzijdige handeling » zou omvatten.

Anderzijds bepalen de artikelen 7 en 8 van de hypotheekwet dat eenieder gebonden is zijn verbintenissen na te komen met al zijn goederen en dat de goederen van de schuldenaar strekken tot gemeenschappelijk onderpand van zijn schuldeisers.

Vandaar allerlei regelen tot beteugeling van de onttrekking van vermogen aan laatstgenoemden.

Een fundamenteel bezwaar werd dan ook gemaakt tegen de opsplitsing van een vermogen in twee deel-vermogens, daar waar beide vermogens eenzelfde belang dienen, zolang de handelszaak niet is ingebracht in een vennootschap.

Hierbij wordt sterk de nadruk gelegd op de theorie van het « deelvermogen ».

Dit is een vermogen dat aan een doel, en dus een belang, gebonden is en zodanig doelgericht is dat het zich afscheidt van zijn titularis om een eigen juridisch bestaan te gaan innemen.

In de wetgeving en de rechtspraak vinden wij verschillende toepassingen van deze stelregel.

De meest typische hiervan is ongetwijfeld de aanvaarding onder voorrecht van inventaris, waardoor de vermogens van erflater en erfgenaam gescheiden blijven.

Een andere toepassing vindt men in het huwelijksrecht, waar het persoonlijk bezit van de echtgenoten gescheiden wordt van het gemeenschappelijk bezit.

De wet van 27 juni 1921 op de V. Z. W., voorziet de vorming van een afzonderlijk vermogen met rechtspersoonlijkheid, waarvan het doel « zonder winst oogmerk » moet zijn voor de initiatiefnemers en dus op generlei wijze de persoonlijke belangen van deze laatste kan dienen.

Anderzijds wordt opgeworpen dat reeds wettelijke initiatieven genomen werden in het raam van de wetgeving op de faillissementen, waarbij de lijst van goederen, persoonlijk behorend aan de gefailleerde en noodzakelijk voor zijn levensonderhoud, aanzienlijk werd uitgebreid.

Bij dit alles mag niet uit het oog verloren worden dat in sommige E. E. G.-lidstaten (als Duitsland en Nederland) de éénmansonderneming reeds lang wordt toegepast.

De continuïteit van het bedrijf tegen allerlei wisselvalligheden (o.a. in geval van overlijden, ernstige ziekte, onbekwaamheid van de bedrijfsleider) wordt door de P. O. B. A. beter verzekerd. Dit betekent meteen een beveiliging van de werkverschaffing.

Voor de schuldeisers heeft het geen belang of zij handelen met een P. V. B. A., dan wel met een P. O. B. A. In beide gevallen is de omvang van het aangeboden onderpand van de schuldenaar de enige waardemeter van zijn krediet. Zodra het werkelijk bestaan van dit onderpand verzekerd is door voldoende controle-, beroepsregelen en openbaarmaking, is hun blang voldoende gevrijwaard.

Tant sur le plan économique que social, il est devenu inacceptable de considérer qu'une société est dissoute de plein droit, lorsqu'à la suite de circonstances diverses, l'ensemble des parts sociales est repris par un seul associé et que l'entreprise reste entièrement rentable.

Si l'on admet qu'une S. P. R. L. existante puisse être convertie en E. P. R. L. pour les motifs évoqués ci-dessus, on devrait également accepter en toute logique la création directe d'une E. P. R. L.

Obliger les chefs d'entreprises désireux de fonder une E. P. R. L. à constituer d'abord une S. P. R. L. reviendrait à leur imposer de nombreuses tracasseries administratives inutiles. Le système prévu de contrôle par des experts indépendants et d'étroite participation du tribunal de commerce représente une garantie sérieuse que la tentation de se livrer à des pratiques frauduleuses vis-à-vis des créanciers ne sera pas plus grande pour une E. P. R. L. que pour une S. P. R. L.

C'est pourquoi les auteurs de la présente proposition ont prévu que l'E. P. R. L. pourrait être créée de deux manières. Ils ont voulu maintenir le contrôle ainsi que les sanctions qui pourraient en résulter dans des limites raisonnables, acceptables et donc humaines. Ils ont banni tout excès de formalisme, en évitant une réglementation trop détaillée et les contraintes administratives, pour que la présente proposition ne reste pas lettre morte en pratique en raison d'un système trop sévère.

Comme notre intention est de séparer le patrimoine de l'entreprise du patrimoine personnel du chef d'entreprise, la création d'une E. P. R. L. sera réservée aux personnes physiques.

Il en sera de même pour la cession d'une E. P. R. L. à une autre personne morale.

Etant donné que l'apport existant ne peut être modifié et que la personnalité juridique de l'ancienne S. P. R. L. demeure inchangée, l'autorisation des créanciers n'est pas nécessaire pour transformer une S. P. R. L. en E. P. R. L.

L'apport en industrie dans une E. P. R. L. est exclu, parce que cet apport ne peut être monnayé et qu'il est malaisé d'en évaluer la valeur.

Pour aider les jeunes indépendants à créer plus facilement une E. P. R. L., l'apport a été limité à 250 000 F. Pour éviter la fraude fiscale, l'E. P. R. L. est soumise au régime fiscal de l'impôt des personnes physiques, ce qui se justifie d'autant plus qu'elle ne comprend qu'une seule personne physique.

Pour éviter la confusion, l'insécurité juridique, la création de sociétés fictives et les pratiques frauduleuses tendant à soustraire le patrimoine aux créanciers, la proposition prévoit qu'une personne physique ne pourra pas être propriétaire de plus d'une E. P. R. L.

L'acte constitutif doit contenir diverses données permettant d'évaluer avec précision la solvabilité de l'entreprise et il doit être publié.

Comme la publicité donnée à ces éléments constituera une condition sine qua non pour la création d'une E. P. R. L., leur non-respect et/ou leur falsification constituera un motif de dissolution et sera en outre sévèrement puni.

L'E. P. R. L. n'est pas habilitée à émettre des obligations, puisque la loi sur les sociétés commerciales réserve ce privilège aux sociétés de capitaux.

L'obligation de mentionner la dénomination de l'entreprise ainsi que d'autres indications dans le document émanant de l'entreprise a pour but d'informer en permanence les tiers sur la personne avec laquelle ils se proposent de conclure des accords commerciaux.

Het is economisch, noch sociaal, nog langer verantwoord een vennootschap van rechtswege als ontbonden te beschouwen, wanneer door allerlei omstandigheden de maatschappelijke aandelen in handen van een vennoot verenigd worden en het bedrijf nog steeds zijn volle leefbaarheid blijft behouden.

Wanneer men aanvaardt dat een bestaande P. V. B. A. kan omgezet worden in een P. O. B. A., om de redenen hierboven aangehaald, dient men logisch gezien eveneens in te stemmen met de rechtstreekse oprichting van een P. O. B. A.

Het zou alleen leiden tot vele, nutteloze, administratieve rompslomp wanneer deze bedrijfsleiders, die een P. O. B. A. willen oprichten, eerst een P. V. B. A. moeten tot stand brengen. Het ingebouwde toezicht door onafhankelijke deskundigen en de nauwe betrokkenheid van de Rechtbank van Koophandel, zijn een degelijke waarborg dat de verleiding tot fraude tegenover de schuldeisers niet groter is bij een P. O. B. A. dan bij een P. V. B. A.

Daarom hebben de initiatiefnemers van dit wetsvoorstel de beide mogelijkheden tot oprichting van een P. O. B. A. voorzien. Zowel de controle als de hierbij horende sanctiëring hebben zij binnen redelijke, haalbare en dus humane perken gehouden. Overdreven formalisme, detail-reglementering en administratieve verplichtingen hebben zij uit dit wetsvoorstel gebannen. Aldus wordt vermeden dat het voorstel in de praktijk een dode letter zou worden, door al te zware afdreiging.

Vermits het de bedoeling van dit voorstel is het vermogen van de onderneming te scheiden van het persoonlijk patrimonium van de bedrijfsleider, is de oprichting van een P. O. B. A. voorbehouden aan natuurlijke personen.

Eenzelfde regel geldt voor de overdracht van een P. O. B. A. naar een ander rechtspersoon.

Gezien de bestaande inbreng niet wordt gewijzigd en de rechtspersoonlijkheid van de vroegere P. V. B. A. onveranderd blijft voortbestaan, is de toestemming van de schuldeisers niet nodig voor de omzetting van een P. V. B. A. in een P. O. B. A..

De inbreng van nijverheid in een P. O. B. A. wordt uitgesloten, omdat deze inbreng niet kan te geldigemaakt worden en moeilijk voor waardebeoordeling vatbaar is.

Om de oprichting van een P. O. B. A. beter haalbaar te maken voor jonge zelfstandigen werd de inbreng beperkt tot 250 000 F. Om belastingontduiking te vermijden, wordt de P. O. B. A. onderworpen aan het fiscale stelsel van de personenbelasting, temeer daar zij slechts uit een enkel natuurlijk persoon bestaat.

Om verwarring, rechtsonzekerheid, fictieve vennootschappen en bedrieglijke onttrekking van vermogen te voorkomen, voorziet het voorstel dat een natuurlijk persoon geen eigenaar kan zijn van meer dan een P. O. B. A..

De oprichtingsakte dient allerlei gegevens te bevatten nodig voor een nauwkeurige waardeschatting van het krediet van het bedrijf en dient bekendgemaakt te worden.

Vermits de bekendmaking van deze gegevens een fundamentele voorwaarde is voor de oprichting van een P. O. B. A., is de niet-naleving en/of de vervalsing er van reden tot ontbinding en wordt zij ook strenger beteugeld.

De P. O. B. A. kan geen obligaties uitgeven, vermits dit is voorbehouden door de wet op de handelsvennootschappen aan de zuivere kapitaalsvennootschappen.

De verplichtingen aangaande de benaming van de onderneming en de vermeldingen in de stukken uitgaande van de onderneming, strekt er toe de derden onafgebroken in te lichten over de persoon met wie zij handelsovereenkomsten zouden afsluiten.

Lorsque le propriétaire prend, dans le cadre de l'entreprise, des engagements non conformes à sa raison sociale, il pose des actes qui grevent illicitement le gage commun de ses créanciers et il est responsable sur son patrimoine personnel.

Pour éviter que le propriétaire ne contracte des engagements avant d'avoir satisfait aux obligations légales relatives à la création et au fonctionnement d'une E. P. R. L., nous proposons qu'il reste personnellement responsable de ses actes jusqu'à ce qu'il ait désigné un commissaire au contrôle. Pour garantir l'objectivité des interventions de ce commissaire, la proposition prévoit un certain nombre de règles professionnelles qu'il devra respecter en exerçant son mandat ou sa fonction.

Comme l'E. P. R. L. est soumise à la législation relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, elle pourra se borner à tenir une comptabilité simplifiée, si son chiffre d'affaires est inférieur au minimum fixé par arrêté royal.

Etant donné que des tiers peuvent être préjudiciés délibérément ou non par les modifications apportées par le propriétaire au nom, au siège, à l'objet et au capital de l'entreprise, des mesures de contrôle spéciales sont prévues de même qu'un délai et une procédure spéciale permettant à ces tiers d'obtenir des précisions sur les intentions exactes du propriétaire.

La sécurité, instaurée en faveur des créanciers à l'article 25, résulte de l'application de la deuxième directive du Conseil de la Communauté européenne (77/91).

La transmission de l'E. P. R. L. à une autre personne physique est possible, à condition de respecter les prescriptions régissant sa création.

En cas de non-respect de cette obligation, la transmission sera nulle et l'E. P. R. L. initiale continuera d'exister et devra dès lors continuer à honorer tous ses engagements vis-à-vis des tiers.

La proposition ne prévoit pas de dispositions engageant la responsabilité personnelle du propriétaire-cédant.

En effet, il ne serait guère justifié que celui-ci continue à assumer la responsabilité d'engagements qu'il a cédés à une autre personne, qui les a acceptés et est responsable de leur exécution.

Le cédant ne peut être tenu pour responsable des manquements commis lors de l'exécution de ces engagements.

Il est d'ailleurs plus que douteux qu'un tiers soit disposé à reprendre des engagements dont il sait ou devrait savoir qu'ils ne pourraient être tenus.

D'autre part, il est difficile de concevoir qu'une novation de dette puisse avoir lieu sans l'assentiment du créancier. La procédure de dissolution et de liquidation fait partie de la procédure usuelle prévue par la législation sur les sociétés commerciales, étant entendu que cette matière relève de la compétence du président du tribunal de commerce, siégeant en référé, et que le propriétaire lui-même peut être désigné comme liquidateur.

Cette disposition a à la fois comme objectif de réduire les frais, de maintenir les dividendes à un niveau aussi élevé que possible pour les créanciers et d'accélérer le déroulement de la procédure.

Le propriétaire est autorisé à transmettre la totalité du patrimoine de l'E. P. R. L. à une personne morale. Pour ce faire, il doit toutefois demander préalablement la dissolution de l'entreprise.

Wanneer de eigenaar in het kader van de onderneming, verbintenissen afsluit die buiten het doel van de onderneming vallen, stelt hij daden waardoor het gemeenschappelijk onderpand van zijn schuldeisers onregelmatig wordt bezwaard, en wordt hij aansprakelijk gesteld met zijn persoonlijk patrimonium.

Om te vermijden dat de eigenaar verbintenissen zou aangaan, alvorens de wettelijk voorgeschreven verplichtingen inzake oprichting en werking van een P. O. B. A. na te komen, wordt gesteld dat hij persoonlijk verantwoordelijk blijft voor deze handelingen tot wanneer een toezichtscommissaris door hem is aangesteld. Om de objectiviteit van de tussenkomsten van de commissaris te waarborgen, worden een aantal beroepsregelen voorgeschreven welke hij dient na te leven bij de uitoefening van zijn mandaat of functie.

Vermits de P. O. B. A. onderworpen wordt aan de wetgeving betreffende de boekhouding en de jaarrekeningen, is zij slechts verplicht tot vereenvoudigde boekhouding, wanneer haar omzetcijfer lager is dan het bij koninklijk besluit vastgestelde minimum.

Vermits derden al dan niet opzettelijk kunnen benadeeld worden ingevolge wijzigingen toegebracht door de eigenaar aan de naam, de zetel, het doel en het kapitaal van de onderneming, zijn speciale controlemaatregelen voorzien en wordt voor deze derden een termijn en een speciale procedure voorzien om verduidelijking te bekomen over de juiste doelstellingen van de eigenaar.

De zekerheid, voorzien voor de schuldeisers bij artikel 25, is een toepassing van de tweede richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschap (77/91).

De overdracht van de P. O. B. A. aan een ander natuurlijk persoon is mogelijk, mits naleving van de voorschriften bepaald voor de oprichting.

Bij gebreke deze verplichting na te komen, is de overdracht bijgevolg nietig en blijft de oorspronkelijke P.O.B.A. bestaan met al haar verplichtingen tegenover derden.

De persoonlijke verantwoordelijkheid van de eigenaar-overdrager wordt niet voorzien.

Inderdaad, het kan moeilijk verantwoord worden dat deze verantwoordelijkheid blijft voor verbintenissen die hij heeft overgedragen aan een ander persoon, welke deze heeft aanvaard en voor de verdere uitvoering instaat.

De overlater kan niet aansprakelijk gesteld worden voor gebreken bij de uitvoering van deze verbintenissen.

Het is trouwens sterk betwifelbaar of een derde zal bereid gevonden worden om verbintenissen over te nemen waarvan hij weet, of moest weten, dat ze niet haalbaar waren.

Anderzijds kan moeilijk verantwoord worden dat een schuldvernieuwing wordt doorgevoerd zonder de instemming van de schuldeiser. De procedure tot ontbinding en vereffening is onderworpen aan de gebruikelijke procedure voorzien door de wetgeving op de handelsvennootschappen, met dien verstande dat ter zake de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, zetelend in Kortgeding, bevoegd is en dat de eigenaar zelve als vereffenaar kan worden aangeduid.

Deze beschikking is voorzien om kosten te besparen en het dividend voor de schuldeisers zo hoog mogelijk te houden, alsook om een snelle afwerking te bevorderen.

De eigenaar kan geheel het vermogen van de P. O. B. A. overdragen aan een rechtspersoon. Hij dient evenwel voorafgaandelijk de ontbinding aan te vragen.

S'il ne remplit pas cette obligation, l'E. P. R. L. sera dissoute de plein droit et sans liquidation.

Par contre, il pourra céder une partie de son patrimoine à une personne morale, sans devoir se conformer à cette obligation.

Dans les deux cas, il restera toutefois soumis aux dispositions prévues à l'article 16, au cas où les intérêts des créanciers seraient lésés.

Pour permettre la poursuite des activités de l'entreprise en cas de décès et laisser un certain temps de réflexion aux héritiers, nous proposons la désignation d'un administrateur provisoire par le président du tribunal de commerce.

Comme il n'est pas certain que la société soit reprise à la suite du dépôt de la requête, cet acte ne peut être considéré comme une acceptation tacite ni comme une répudiation de la succession du testateur.

La brièveté du délai fixé pour remplir les formalités prévues aux articles 26 et 31 se justifie par le fait qu'il faut empêcher que l'entreprise soit laissée trop longtemps sans gestion efficace et que les droits des créanciers puissent être lésés.

Si plusieurs héritiers sont candidats à la reprise et qu'ils se trouvent en concurrence, la seule façon d'assurer la survie de l'entreprise est de la convertir en S. P. R. L.

Il convient de souligner que dès lors qu'une E. P. R. L. a opté pour le régime de l'impôt des personnes physiques, sa décision est irrévocable.

Le Roi est chargé de rendre certaines dispositions fiscales applicables aux E. P. R. L., pour les faire bénéficier de l'exonération des droits d'enregistrement et de la cotisation spéciale sur la répartition de l'actif.

Enfin, la proposition prévoit un délai de six mois pour permettre au Roi de prendre les mesures d'exécution nécessaires à l'entrée en vigueur de la présente loi.

PROPOSITION DE LOI

Article 1

Au Livre I, Titre IX du Code de Commerce, il est ajouté un chapitre intitulé « De l'entreprise personnelle à responsabilité limitée » (E. P. R. L.), dont les articles figurent ci-après.

Art. 2

Une personne physique est autorisée à fonder une entreprise personnelle à responsabilité limitée.

Art. 3

Une société de personnes à responsabilité limitée existante, tombant sous le coup des articles 116 à 140 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, peut être transformée en une entreprise personnelle à responsabilité limitée, ne comprenant plus qu'une seule personne physique, qui en est propriétaire.

La personnalité juridique de l'ancienne S. P. R. L. est transférée à la nouvelle E. P. R. L.

Indien hij aan deze verplichting niet voldoet, is zijn P. O. B. A. van rechtswege en zonder verffening ontbonden.

Hij kan wel een gedeelte van zijn vermogen overbrengen aan een rechtspersoon, zonder aan deze verplichting te voldoen.

Hij blijft in beide gevallen evenwel onderworpen aan de bepalingen voorzien bij artikel 16, wanneer de belangen van de schuldeisers zouden benadeeld worden.

Om de voortzetting van de onderneming in geval van overlijden mogelijk te maken en anderzijds de erfgenamen een bedenktijd te laten, is de aanstelling van een voorlopig beheerder door de Voorzitter van de Koophandelsrechtbank voorzien.

Vermits bij de nederlegging van het verzoekschrift uiteraard geen zekerheid bestaat nopens de overname, kan deze handeling niet worden beschouwd als een stilzwijgende aanvaarding, noch verwerping van de nalatenschap van de erflater.

De korte termijn, vastgesteld tot het vervullen van de formaliteiten voorzien bij de artikelen 26 en 31 is voorzien om te beletten dat de onderneming al te lang zonder doeltreffend beheer zou gelaten worden en de rechten van de schuldeisers zouden geschaad worden.

Wanneer verschillende erfgenamen kandidaat-overnemer zijn, en zij in dezelfde orde van voorrang zouden vallen, is er slechts een mogelijkheid om het voortbestaan van de onderneming te verzekeren, namelijk de omzetting in een P. V. B. A.

Op te merken valt dat, zodra een P. O. B. A. heeft gekozen voor het stelsel van de personenbelasting, haar beslissing onherroepelijk is.

Aan de Koning wordt opdracht gegeven sommige fiscale bepalingen toepasselijk te maken op de P. O. B. A., om hen te laten genieten van de ontheffing van registratierechten en van de speciale bijdrage op de verdeling van het actief.

Een termijn van zes maand is ten slotte voorzien om de Koning toe te laten de nodige uitvoeringsmaatregelen te treffen voor de inwerkingtreding van deze wet.

F. VERBERCKMOES
I. VAN BELLE

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Bij Boek I, Titel IX van het Wetboek van koophandel wordt een hoofdstuk toegevoegd, onder de benaming « Persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid » (P. O. B. A.), waarvan de artikelen hierna volgen.

Art. 2

Een natuurlijk persoon kan een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid oprichten.

Art. 3

Een bestaande personen-vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die valt onder het bepaalde bij de artikelen 116 tot 140 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, kan omgezet worden in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid, waarvan nog slechts een enkele fysieke persoon deel uitmaakt, die er de eigenaar van is.

De rechtspersoonlijkheid van de vroegere P. V. B. A. blijft in de nieuwe P. O. B. A. voortbestaan.

Art. 4

Dans les deux types d'entreprises prévus aux articles 2 et 3, la personne physique, propriétaire de l'E. P. R. L., ne s'engage vis-à-vis des tiers qu'à concurrence de son apport.

Cette disposition concerne exclusivement les engagements contractés par le propriétaire dans le cadre de l'objet social de son E. P. R. L.

Art. 5

Les conditions auxquelles il doit être satisfait pour constituer une entreprise personnelle à responsabilité limitée sont les suivantes :

- a) le capital social doit être libéré et ne peut comprendre aucun apport en industrie;
- b) le capital social doit être d'au moins 250 000 F.

Un état résumant la situation active et passive doit être dressé.

Dans les trois mois de la constitution de l'entreprise, un rapport de contrôle sur cette situation doit être établi par un notaire ou par un reviseur d'entreprises désigné par le propriétaire de l'E. P. R. L.;

c) la société doit décider de soumettre ses bénéfices à l'impôt des personnes physiques, en application de l'article 95 du Code des impôts sur les revenus, tel qu'il a été modifié par l'article 24 de la loi du 25 juin 1973;

d) la personne physique, fondatrice de l'E. P. R. L., ne peut être en même temps propriétaire d'une autre entreprise personnelle à responsabilité limitée.

Art. 6

La dénomination de l'entreprise doit comporter le nom du propriétaire, ainsi que la mention « entreprise personnelle à responsabilité limitée » ou « E. P. R. L. ».

Art. 7

La constitution d'une E. P. R. L. se fait par acte authentique.

Cet acte constitutif mentionnera :

- l'identité complète du propriétaire;
- le nom et le siège de l'entreprise;
- l'objet de l'entreprise;
- l'état visé à l'article 5, b);
- le fait que le capital souscrit a été entièrement libéré et appartient entièrement au propriétaire;
- le fait que les conditions énoncées à l'article 5 sont remplies.

Art. 8

L'acte authentique, ainsi que le rapport de contrôle du notaire ou du reviseur, sont déposés au greffe du tribunal de commerce dans le ressort duquel l'entreprise est établie, et ce dans le mois qui suit la date de sa constitution.

Ils sont également publiés au *Moniteur belge* dans les quinze jours de leur dépôt.

Art. 4

In beide vormen voorzien bij de artikelen 2 en 3 verbindt de natuurlijke persoon, eigenaar van de P. O. B. A., tegenover derden slechts de inbreng die hij gedaan heeft.

Deze bepaling heeft uitsluitend betrekking op de verbintenissen door de eigenaar aangegaan in het kader van het maatschappelijk doel van zijn P. O. B. A.

Art. 5

De voorwaarden tot oprichting van een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid zijn :

- a) het maatschappelijk kapitaal moet volstort zijn en mag geen inbreng van industriële bedrijvigheid omvatten;
- b) het maatschappelijk kapitaal moet ten minste 250 000 F bedragen.

Een inventaris van activa en passiva van de vennootschap moet worden opgesteld.

Binnen de drie maanden na de oprichting moet een controle-verslag over deze staat worden opgemaakt door een notaris of bedrijfsrevisor aangesteld door de eigenaar van de P. O. B. A.;

c) de vennootschap moet beslissen haar winsten te onderwerpen aan de personenbelasting, in toepassing van artikel 95 van het Wetboek der Inkomstenbelastingen, zoals gewijzigd bij artikel 24 van de wet van 25 juni 1973;

d) de fysische persoon, oprichter van de P. O. B. A., mag niet tegelijkertijd eigenaar zijn van een andere persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid.

Art. 6

De benaming van de onderneming moet de naam van de eigenaar bevatten, evenals de vermelding « Persoonlijke Onderneming met Beperkte Aansprakelijkheid » of « P. O. B. A. ».

Art. 7

De oprichting van een P. O. B. A. geschiedt bij authentieke akte.

In deze stichtingsakte dienen te worden vermeld :

- de volledige identiteit van de eigenaar;
- de naam en de zetel van de onderneming;
- het doel van de onderneming;
- de inventaris bedoeld bij artikel 5 b);
- de vaststelling dat het ingeschreven kapitaal volledig is volstort en volledig eigendom is van de eigenaar;
- de vaststelling dat de voorwaarden, gesteld bij artikel 5 vervuld zijn.

Art. 8

De authentieke akte alsook het controle-verslag van de notaris of de revisor, worden neergelegd ter Griffie van de Rechtbank van Koophandel van het rechtsgebied waar de onderneming is gevestigd, binnen de maand na de dagtekening.

Zij worden ook bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* binnen de vijftien dagen na de nederlegging.

Art. 9

Toute personne peut prendre connaissance gratuitement des documents déposés au greffe et en obtenir une copie.

Art. 10

L'acte constitutif est opposable aux tiers à partir du jour de l'immatriculation de l'entreprise au registre de commerce, à moins qu'ils sachent prouver qu'ils ont été dans l'impossibilité totale d'en avoir connaissance.

Dans ce dernier cas, l'acte est opposable à compter du seizième jour qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

Les tiers peuvent néanmoins se prévaloir d'un acte dont la publicité n'a pas encore été effectuée.

Art. 11

Le non-respect de l'une des conditions prévues aux articles 5 à 8 entraînent la nullité de plein droit de l'E. P. R. L., à partir du jour de sa fondation.

Dans ce cas, le propriétaire est personnellement tenu sur tous ses biens, vis-à-vis de toutes les personnes intéressées, pour les engagements contractés dans l'intervalle par l'E. P. R. L.

Art. 12

Le propriétaire est le seul organe de l'E. P. R. L. Il a le pouvoir d'accomplir tous les actes de gestion courante ou de disposition permettant la réalisation de l'objet de l'entreprise.

Art. 13

L'E. P. R. L. ne peut contracter d'emprunt par voie d'émission d'obligations.

Art. 14

Tous les actes, factures, publications et tout formulaire ou document émanant de l'E. P. R. L. doivent indiquer :

- a) le nom et le siège de l'entreprise;
- b) le lieu d'immatriculation au registre de commerce et le numéro;
- c) le numéro de T. V. A. et, le cas échéant, le numéro d'immatriculation pour les entreprises soumises à la loi du 4 août 1978 de réorientation économique.

La non-indication d'une de ces données entraîne la nullité de l'acte, de la facture ou de la note de commande et prive la lettre de toute force probante.

Art. 15

Toutes les conventions conclues dans le cadre de l'entreprise mais excédant son objet social engagent solidairement l'entreprise et le propriétaire, qui est tenu sur tous ses biens personnels envers le cocontractant.

La présente disposition est applicable nonobstant toute stipulation contraire.

Art. 9

Enieder kan kosteloos inzage bekomen van de neergelegde stukken ter griffie en hiervan een afschrift bestellen.

Art. 10

De oprichtingsakte is tegenstelbaar aan derden vanaf de dag van inschrijving van de onderneming in het handelsregister, tenzij deze kunnen bewijzen dat zij in de volstreekte onmogelijkheid waren hiervan kennis te nemen.

In dit laatste geval is de akte tegenstelbaar vanaf de zestiende dag van de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

Derden kunnen zich alleszins beroepen op een akte, die nog niet werd bekendgemaakt.

Art. 11

De niet-naleving van een der voorwaarden voorzien bij de artikelen 5 tot en met 8 heeft de nietigheid van rechtswege van de P. O. B. A. tot gevolg, vanaf de dag van de oprichting.

In dit geval is de eigenaar persoonlijk en met al zijn bezittingen aansprakelijk tegenover alle belanghebbenden voor de verbintenissen die ondertussen door de P. O. B. A. werden aangegaan.

Art. 12

De eigenaar is het enig orgaan van de P. O. B. A. Hij is bevoegd voor alle daden van louter beheer of van beschikking tot het bereiken van het doel van de onderneming.

Art. 13

De P. O. B. A. kan geen lening aangaan door de uitgifte van obligaties.

Art. 14

Alle akten, facturen, publicaties en om het even welk formulier of document, uitgaande van de P. O. B. A. dient te vermelden :

- a) de naam en de zetel van de onderneming;
- b) de plaats van de inschrijving in het handelsregister en het nummer;
- c) het B. T. W.-nummer en in voorkomend geval het inschrijvingsnummer voor ondernemingen die onderworpen zijn aan de wet van 4 augustus 1978 tot economische herorientering.

De niet-vermelding van een dezer gegevens heeft de nietigheid van de akte, de faktuur of het bestelformulier tot gevolg en ontnemt de brief iedere bewijskracht.

Art. 15

Alle overeenkomsten, afgesloten in het kader van de onderneming, doch welke buiten het maatschappelijk doel vallen, binden hoofdelijk de onderneming en de eigenaar met al zijn persoonlijke bezittingen tegenover de medecontractant.

Deze bepaling is geldig ondanks elk tegenstrijdig beding.

Art. 16

Tout acte posé par le propriétaire dans l'intention frauduleuse de soustraire une partie de son patrimoine aux créanciers de l'E. P. R. L. est frappé de nullité.

Le propriétaire et l'entreprise sont solidairement responsables des effets préjudiciables de cet acte envers les créanciers.

Art. 17

Dans les quinze jours du dépôt des documents prévus à l'article 8, le propriétaire doit, par une déclaration au greffe du tribunal de commerce, désigner un commissaire-reviseur, choisi dans la liste des commissaires agréés par le tribunal. Lorsque le mandat dudit commissaire se termine pour l'un ou l'autre motif, le propriétaire doit désigner un nouveau commissaire dans un délai de quinze jours.

En cas de non-respect de ces obligations, le propriétaire est solidairement responsable de tous les engagements de l'E. P. R. L., jusqu'à la désignation du commissaire.

Art. 18

Le commissaire contrôle toutes les opérations de l'E. P. R. L. et est autorisé, à cet effet, à prendre connaissance de tous les documents utiles.

Son mandat a une durée de trois ans et est renouvelable.

Le commissaire ne peut exercer ni avoir exercé aucune autre fonction au sein de l'entreprise pendant les trois ans précédant sa désignation.

Ce n'est qu'après un délai de trois ans à dater de l'expiration de son mandat que l'ancien commissaire pourra exercer un mandat dans l'E. P. R. L. soumise à sa surveillance.

Art. 19

Le propriétaire établira chaque année un inventaire ainsi que les comptes annuels, conformément à la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises.

Si l'entreprise n'est pas soumise à cette loi, les amortissements, les réductions de valeur et les provisions pour risques et charges seront déterminés sur la base du rapport d'évaluation établi par le propriétaire.

Art. 20

En vue de constituer une réserve, le propriétaire retiendra chaque année un vingtième sur le bénéfice net, jusqu'à ce que cette réserve soit égale à un tiers du capital disponible.

Art. 21

Le commissaire établit chaque année un rapport sur l'inventaire et les comptes annuels et vérifie plus particulièrement à cette occasion s'ils ont été établis fidèlement et si le propriétaire a respecté toutes les obligations légales auxquelles l'entreprise est soumise.

Art. 16

Elke handeling, waardoor de eigenaar met bedrieglijk opzet enig vermogen onttrekt aan de schuldeisers van de P. O. B. A. is nietig.

De eigenaar en de onderneming zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de schadelijke gevolgen dezer handeling tegenover de schuldeisers.

Art. 17

Binnen de veertien dagen na de nederlegging van de bij artikel 8 bepaalde stukken, dient de eigenaar, door een verklaring afgelegd ter Griffie van de Rechtbank van Koophandel, een toezichtcommissaris aan te duiden, gekozen uit de lijst van de door de Rechtbank erkende commissarissen. Bij beëindiging van zijn mandaat door om het even welke reden, dient een nieuwe commissaris te worden aangesteld door de eigenaar en dit binnen een periode van vijftien dagen.

Bij niet-naleving van deze verplichtingen is de eigenaar hoofdelijk aansprakelijk voor al de verbintenissen van de P. O. B. A., tot wanneer de commissaris is aangesteld.

Art. 18

De commissaris houdt toezicht op al de verrichtingen van de P. O. B. A. en kan hiertoe inzage nemen van alle nuttige bescheiden.

Zijn mandaat duurt drie jaar en is hernieuwbaar.

Hij mag in de onderneming geen enkele functie bekleden, noch bekleed hebben tijdens een periode gaande tot 3 jaar vóór zijn aanstelling.

Eerst na een periode van 3 jaar, lopend vanaf de beëindiging van zijn mandaat, mag de gewezen commissaris een mandaat uitoefenen in de door hem gecontroleerde P. O. B. A..

Art. 19

De eigenaar zal ieder jaar een inventaris en de jaarrekeningen opmaken, overeenkomstig de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekeningen van de ondernemingen.

Indien de onderneming hieraan niet onderworpen is, dienen de afschrijvingen, waardeverminderingen, provisies voor risico's en lasten, te worden bepaald volgens schattingsverslagen vastgelegd door de eigenaar.

Art. 20

Ten einde een reserve aan te leggen, zal de eigenaar ieder jaar één twintigste afhouden op de netto-winst, tot wanneer deze reserve één derde zal bedragen van het beschikbaar kapitaal.

Art. 21

De commissaris brengt telkenjare verslag uit over de inventaris en de jaarrekeningen, en zal hierbij meer bepaald nagaan of zij waarheidsgetrouw zijn opgesteld en alle wettelijke verplichtingen, waaraan de onderneming onderworpen is, door de eigenaar werden nagekomen.

Art. 22

Les comptes annuels et le rapport du commissaire sont déposés pour information au greffe du tribunal de commerce mentionné ci-dessus, et ce, dans les deux premiers mois de l'année civile.

Art. 23

Toute modification du nom, du siège, du capital ou de l'objet de l'entreprise doit être consignée par acte authentique, à déposer au greffe du tribunal de commerce et à publier par extrait au *Moniteur belge*.

Cet acte doit être publié intégralement s'il concerne une réduction du capital.

Un acte modificatif de l'objet de l'E. P. R. L. n'est opposable aux tiers que soixante jours après son dépôt au registre de commerce.

Art. 24

Lorsque le propriétaire procède à une augmentation de capital par un apport en nature, il désigne un reviseur d'entreprises qui établira un rapport sur cet apport et sur les modes d'évaluation adoptés. Ce rapport sera joint, déposé et publié en annexe à l'acte authentique.

Art. 25

Une réduction du capital de l'entreprise ne pourra être opérée que dans les conditions suivantes :

1) Le capital ne pourra être réduit jusqu'à un montant inférieur à 1 million de francs.

2) La réduction ne pourra être opérée qu'après avis favorable du commissaire.

3) L'acte relatif à cette réduction sera déposé et publié conformément à l'article 8.

4) La réduction ne sortira ses effets que soixante jours après la publication de l'acte susvisé.

Si elle sert à apurer des pertes, ses effets seront immédiats.

5) Pendant ce délai, tout créancier pourra obtenir une caution pour sûreté de sa dette, pour autant que le patrimoine de l'entreprise ne soit pas suffisant ou qu'il n'ait pas reçu de garanties suffisantes.

En cas de contestation de la part du propriétaire, l'affaire sera déferée par simple requête au juge des saisies pour qu'il procède à une saisie conservatoire.

Art. 26

L'entreprise a une durée illimitée.

Elle peut être transmise à une personne physique, pour autant que celle-ci ne soit pas déjà propriétaire d'une E. P. R. L. et à condition que soient respectées les prescriptions prévues aux articles 5 et suivants en ce qui concerne la fondation d'une E. P. R. L.

Art. 27

La dissolution de l'E. P. R. L. doit être constatée en référé par le président du tribunal de commerce.

Art. 22

De jaarrekeningen en het verslag van de commissaris worden ter inzage neergelegd op de griffie van de Rechtbank van Koophandel hierboven omschreven en dit binnen de eerste twee maand van het kalenderjaar.

Art. 23

Elke wijziging aan de naam, de zetel, het kapitaal of het doel van de onderneming dient te worden vastgelegd bij authentieke akte, welke neergelegd wordt ter griffie van de rechtbank van Koophandel en bij uittreksel gepubliceerd wordt in het *Belgisch Staatsblad*.

Deze akte dient volledig gepubliceerd te worden als het een vermindering van kapitaal betreft.

Een wijziging van het doel van de P. O. B. A. kan eerst zestig dagen na de nederlegging op het handelsregister aan derden tegengesteld worden.

Art. 24

Wanneer de eigenaar tot kapitaalsverhoging overgaat door een inbreng in natura, zal door hem een bedrijfsrevisor worden aangesteld, welke een verslag opmaakt over deze inbreng en de gevolgde schattingsmethode. Dit verslag wordt als bijlage bij de authentieke akte gevoegd, neergelegd en gepubliceerd.

Art. 25

Een vermindering van het ondernemingskapitaal kan slechts toegepast worden mits naleving van volgende voorwaarden :

1) Het kapitaal kan niet verminderd worden tot minder dan 1 miljoen frank.

2) De vermindering kan slechts worden toegepast na gunstig advies van de commissaris.

3) De toegepaste vermindering wordt overeenkomstig artikel 8 neergelegd en bekendgemaakt.

4) De vermindering wordt eerst van kracht zestig dagen na de bekendmaking.

Wanneer zij slaat op de aanzuivering van verliezen, wordt zij onmiddellijk van kracht.

5) Tijdens deze termijn kan elke schuldeiser een zekerheid van zijn schuld bekomen, voor zover het vermogen van de onderneming niet toereikend zou zijn of wanneer hij niet over voldoende waarborgen beschikt.

Bij betwisting door de eigenaar wordt de zaak bij eenvoudig verzoekschrift ingeleid bij de beslagrechter tot het leggen van bewarend beslag.

Art. 26

De onderneming heeft een onbeperkte duur.

Zij kan aan een natuurlijke persoon worden overgedragen, voor zover deze nog geen eigenaar is van een P. O. B. A. en mits naleving van de voorschriften voorzien bij de artikelen 5 en volgende voor de oprichting van een P. O. B. A.

Art. 27

De ontbinding van de P. O. B. A. moet in kortgeding worden vastgesteld door de voorzitter van de rechtbank van koophandel.

Elle peut être prononcée à la demande du propriétaire ou d'office à la demande de chaque créancier.

Dans les deux derniers cas, le capital doit être devenu inférieur à 250 000 F.

L'ordonnance désigne un liquidateur. Le propriétaire peut être désigné en cette qualité.

Cette ordonnance est publiée au *Moniteur belge* dans les quinze jours du prononcé de la sentence.

La liquidation se fait selon les règles ordinaires prévues au Code de commerce pour la procédure de liquidation des sociétés commerciales.

Art. 28

Le liquidateur est responsable de l'exécution de son mandat et des manquements de sa gestion.

Art. 29

Le rapport de liquidation est établi par le commissaire, déposé au greffe et publié au *Moniteur belge*.

Le commissaire est tenu de conserver pendant au moins cinq ans la comptabilité et les documents.

Les sommes non payées pendant la liquidation doivent être versées à la Caisse des dépôts et consignations.

Art. 30

Avant de transmettre le patrimoine total d'une E. P. R. L. à une personne morale, l'entreprise devra être préalablement dissoute.

Si cette condition n'est pas remplie, elle sera dissoute de plein droit et sans liquidation.

Art. 31

Néanmoins, l'entreprise peut être transformée en société de personnes à responsabilité limitée.

Dans ce cas, elle conserve sa personnalité juridique sous une nouvelle forme.

La transformation doit avoir lieu dans la forme et les conditions prescrites par les articles 5 et suivants relatifs à la fondation de l'E. P. R. L.

Le capital doit être divisé en actions, dont la valeur nominale ne peut être inférieure à 1 000 F.

Le capital ne peut être inférieur à 250 000 F.

Outre l'acte de transformation et le rapport du commissaire, les statuts de la nouvelle société seront également déposés au registre de commerce et publiés au *Moniteur belge* dans les quinze jours de leur dépôt.

S'il n'est pas satisfait à l'une de ces conditions, la transformation en S. P. R. L. est nulle et l'E. P. R. L. initiale subsiste.

Art. 32

En cas de décès du propriétaire, les héritiers, légataires universels ou légataires à titre universel s'adressent au président du tribunal de commerce, siégeant en référé.

Deze kan worden uitgesproken op verzoek van de eigenaar of ambtshalve op vraag van elke schuldeiser.

In de twee laatste gevallen dient het kapitaal te zijn verminderd tot minder dan 250 000 F.

De beschikking duidt een vereffenaar aan. De eigenaar kan als dusdanig worden aangesteld.

Deze beschikking wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* binnen de vijftien dagen na de uitspraak.

De vereffening geschiedt volgens de gewone regels voorzien voor de procedure tot vereffening van de handelsvennootschappen in het Wetboek van Koophandel.

Art. 28

De vereffenaar is aansprakelijk voor de uitvoering van zijn mandaat en voor de tekortkomingen in zijn beheer.

Art. 29

Het vereffenningsverslag wordt opgemaakt door de commissaris, neergelegd ter Griffie en bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

Deze is gehouden de boekhouding en de bescheiden gedurende ten minste 5 jaar in bewaring te houden.

De gelden, niet uitbetaald tijdens de vereffening, dienen te worden gestort op de deposito en consignatiekas.

Art. 30

Alvorens het volledig vermogen van een P. O. B. A. over te dragen aan een rechtspersoon, dient voorafgaandelijk de ontbinding van de onderneming te worden nagestreefd.

Bij gebreke hieraan te voldoen, is zij van rechtswege en zonder vereffening ontbonden.

Art. 30

Niettemin kan de onderneming worden omgezet in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

Haar rechtspersoonlijkheid blijft in dit geval in een nieuwe vorm voortbestaan.

De omzetting dient te geschieden in de vorm en de voorwaarden voorgeschreven door de artikelen 5 en volgende voor de oprichting van de P. O. B. A.

Het kapitaal dient te worden verdeeld in aandelen waarvan de nominale waarde niet lager mag zijn dan 1 000 F.

Het kapitaal mag niet lager zijn dan 250 000 F.

Naast de akte tot omzetting en het verslag van de commissaris, worden ook de statuten van de nieuwe vennootschap neergelegd op het Handelsregister en gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* binnen de vijftien dagen na de nederlegging.

Bij gebreke aan een dezer voorwaarden te voldoen is de omzetting in een P. V. B. A. nietig en blijft de oorspronkelijke P. O. B. A. voortbestaan.

Art. 32

Bij overlijden van de eigenaar, zullen de erfgenamen, algemene legatarissen of legatarissen ten algemene titel zich richten tot de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, zetelend in kortgeding.

A cet effet, une requête est déposée au greffe. Si aucun accord n'est conclu quant à la reprise, la transformation ou la dissolution et la liquidation, le Président désigne un administrateur provisoire pour une période de six mois, renouvelable une fois.

A défaut d'accord dans le délai prévu, le président prononce la dissolution et l'entreprise est liquidée.

La reprise ou la transformation de l'entreprise en S. P. R. L. doivent s'effectuer dans la forme et les conditions fixées pour la fondation d'une E. P. R. L.

De plus, la transformation en S. P. R. L. doit satisfaire aux conditions énoncées à l'article 27.

Art. 33

Tout héritier en ligne directe ainsi que le conjoint survivant peuvent reprendre l'E. P. R. L. sur la base d'une évaluation faite par un expert désigné par le président du tribunal.

Le conjoint survivant a la priorité sur les autres héritiers, à moins que le testateur n'ait désigné un héritier en ligne directe.

Si plusieurs héritiers sont candidats, la priorité est donnée à celui qui a travaillé avec le testateur dans l'entreprise jusqu'au décès de ce dernier.

Si deux ou plusieurs héritiers viennent en concurrence, l'E. P. R. L. est transformée en S. P. R. L. par le président du tribunal et le capital est réparti entre eux par parts égales.

Art. 34

Si le conjoint survivant ou l'héritier placé en ordre utile sont incapables, le président du tribunal désigne un administrateur provisoire pour un terme de six mois, renouvelable une fois.

A l'expiration de ce terme, l'entreprise peut être reprise par un autre candidat-héritier éventuel. A défaut d'autres candidats, le président prononce d'office la dissolution et la liquidation de l'entreprise.

Art. 35

Toutes les contestations survenant entre le propriétaire et le commissaire, un reviseur ou un liquidateur à propos de la gestion de l'entreprise sont introduites par requête auprès du président du tribunal de commerce, siégeant en référé, lequel décide en premier et dernier ressort.

Art. 36

Toutes les actions intentées contre l'entreprise, son propriétaire, un liquidateur, un commissaire ou un reviseur du chef de manquements constatés dans la gestion ou l'exercice de leur mandat se prescrivent par cinq ans.

Le délai de prescription court à partir de la date de publication de l'acte incriminé ou de la découverte du dol pour les actions intentées contre l'entreprise et le propriétaire, et à partir de l'expiration de leur mandat pour celles engagées contre les mandataires.

Hiertoe wordt een verzoekschrift neergelegd ter Griffie. Indien geen overeenkomst wordt bereikt over de overname, omzetting of ontbinding en vereffening stelt de Voorzitter een voorlopig beheerder aan voor een termijn van zes maand, die eenmaal hernieuwbaar is.

Bij gebreke aan overeenkomst binnen de voorziene termijn, spreekt de Voorzitter de ontbinding uit en wordt de onderneming vereffend.

Wanneer de onderneming wordt overgenomen of wordt omgezet in een P. V. B. A., dient dit te geschieden in de vorm en de voorwaarden voor de oprichting van een P. O. B. A..

Bovendien dient de omzetting in een P. V. B. A. te voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 27.

Art. 33

Elke erfgenaam in rechte linie en de overlevende echtgenoot kan de P. O. B. A. overnemen op schatting bij deskundige, aangesteld door de Voorzitter van de Rechtbank.

De overlevende echtgenoot heeft voorrang op de andere erfgenamen, tenzij de erflater een erfgenaam in rechte linie heeft aangewezen.

Indien verschillende erfgenamen kandidaat zijn heeft diegene, die tot aan de dood van de erflater met hem in de onderneming heeft samengewerkt, de voorrang.

Indien twee of meerdere erfgenamen in zelfde orde van voorrang komen, wordt de P. O. B. A. door de Voorzitter van de Rechtbank omgezet in een P. V. B. A. en wordt het kapitaal in gelijke aandelen onder hen verdeeld.

Art. 34

Wanneer de overlevende echtgenoot, of de in nuttige rangorde komende erfgenaam onbekwaam zijn, wordt door de Voorzitter van de Rechtbank een voorlopige beheerder aangesteld voor een termijn van 6 maand, éénmaal vernieuwbaar.

Na afloop van deze termijn kan de onderneming worden overgenomen door een eventuele andere kandidaat-erfgenaam. Bij gebreke aan andere kandidaten, spreekt de Voorzitter ambtshalve de ontbinding en vereffening uit van de onderneming.

Art. 35

Alle betwistingen tussen de eigenaar en de commissaris, een revisor of een vereffenaar over het beheer van de onderneming worden bij verzoekschrift ingeleid voor de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, zetelend in Kortgeding, welke beslist in eerste en laatste aanleg.

Art. 36

Alle vorderingen tegen de onderneming, haar eigenaar, een vereffenaar, een commissaris of een revisor wegens tekortkomingen in het beheer of de uitoefening van hun mandaat zijn verjaard na een periode van vijf jaar.

De verjaring loopt tegen de onderneming en de eigenaar vanaf de aangeklaagde handeling of de ontdekking van het bedrog; tegen de opdrachthouders vanaf de beëindiging van hun mandaat.

Art. 37

Seront punis d'une amende de 26 F à 1 000 F :

- 1) le propriétaire de l'entreprise qui a sciemment omis de déposer les comptes annuels et le rapport du commissaire conformément à l'article 22;
- 2) celui qui continue à exercer le mandat de commissaire en contravention à la disposition de l'article 18.

Art. 38

Sera puni d'un emprisonnement de quinze jours à un mois et d'une amende de 50 F à 2 000 F, ou d'une de ces peines seulement :

- 1) le propriétaire qui a frauduleusement donné des indications inexactes concernant les prescriptions prévues aux articles 5, 19 et 20;
- 2) le propriétaire qui a procédé à une réduction de capital en violation de l'article 26.

Art. 39

Sera punie d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de 26 F à 2 000 F, la personne qui aura commis un faux dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, dans l'inventaire et les comptes annuels de l'entreprise, soit par fausses signatures, soit par contrefaçon ou altération d'écritures ou de signatures, soit par fabrication de conventions, dispositions, obligations ou décharges ou par leur insertion après coup dans les comptes annuels, soit par addition ou altération de clauses, de déclarations ou de faits que ces actes ont pour objet de recevoir et de constater.

Celui qui aura fait usage de ces actes faux sera puni comme s'il était l'auteur du faux.

Art. 40

Le Livre Ier du Code pénal, sans exception du chapitre IX et de l'article 85 qui ont trait aux circonstances atténuantes, sera appliqué aux infractions prévues dans les dispositions qui précèdent.

Art. 41

Les modifications suivantes sont apportées à la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises :

- 1) au premier alinéa de l'article 1er, les mots « entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « les personnes physiques ayant qualité de commerçant »;
- 2) au premier alinéa de l'article 5, les mots « entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « personnes physiques »;
- 3) au premier alinéa de l'article 17, les mots « ainsi que les propriétaires d'entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « les administrateurs »;

Art. 37

Worden gestraft met een geldboete van 26 tot 1 000 F :

- 1) de eigenaar van de onderneming die opzettelijk verzuimd heeft de jaarrekeningen en het verslag van de commissaris neer te leggen overeenkomstig artikel 22;
- 2) hij die het mandaat van commissaris blijft uitoefenen met overtreding van de bepaling bij artikel 18.

Art. 38

Wordt gestraft met een gevangenisstraf van 15 dagen tot 1 maand en met een geldboete van 50 F tot 2 000 F, of met één van beide straffen :

- 1) de eigenaar die met bedrieglijk opzet onjuiste gegevens heeft verstrekt aangaande de voorschriften voorzien bij de artikelen 5, 19 en 20;
- 2) de eigenaar die het kapitaal heeft verminderd in tegenstrijd met artikel 26.

Art. 39

Met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met een geldboete van 26 tot 2 000 F wordt gestraft hij die met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden valsheid heeft gepleegd in de inventaris en de jaarrekeningen van de onderneming door valse handtekeningen, namaking of vervalsing van geschriften of van handtekeningen, door het verzinnen van overeenkomsten, bepalingen, verplichtingen of ontlastingen of door het naderhand opnemen daarvan in de jaarrekeningen of door toevoeging of vervalsing van bepalingen, verklaringen of feiten, waarvan de vermelding of vaststelling het doel is van deze akten.

Het gebruik van de vervalste akten wordt gestraft op dezelfde wijze als die voorzien voor de dader van de vervalsing.

Art. 40

Boek I van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk IX en van artikel 85 aangaande de verzachtende omstandigheden, is toepasselijk op de misdrijven voorzien bij de voorgaande bepalingen.

Art. 41

In de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen worden volgende wijzigingen aangebracht :

- 1) in het eerste lid van artikel 1 worden de woorden « persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na de woorden « natuurlijke personen die handelbaar zijn »;
- 2) in het eerste lid van artikel 5 worden de woorden « of de persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na de woorden « natuurlijke personen »;
- 3) in het eerste lid van artikel 17 worden de woorden « alsook de eigenaars van persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na het woord « bestuurders »;

4) au deuxième alinéa du même article, les mots « ainsi que les propriétaires d'entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « fondés de pouvoir de sociétés »;

5) au cinquième alinéa du même article, les mots « ou contre leur propriétaire, lorsqu'il s'agit d'entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « fondés de pouvoir ».

Art. 42

L'article 177bis des lois coordonnées sur les sociétés commerciales est complété par ce qui suit :

« soit des documents qui lui ont été transmis en application de l'alinéa 3 de l'article 23 de la loi portant création de l'entreprise personnelle à responsabilité limitée ».

Art. 43

L'article 46 de l'arrêté royal du 4 mars 1964 d'exécution du Code des impôts sur les revenus est complété par la disposition suivante :

« L'alinéa qui précède n'est pas applicable à la transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en une entreprise personnelle à responsabilité limitée.

Lorsqu'une telle transformation est opérée, le choix est irrévocable pour toute la durée de l'entreprise personnelle à responsabilité limitée. »

Art. 44

Le Roi est chargé de coordonner les dispositions de la section 11 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, comprenant les articles 115 à 130, aux dispositions de la présente loi, afin qu'elles puissent être appliquées à l'entreprise personnelle à responsabilité limitée.

Art. 45

Le Roi est chargé de coordonner les dispositions de la sous-section 2 de la section 5 du Titre III du Code des impôts sur les revenus, comprenant les articles 118 à 125, aux dispositions de la présente loi, afin qu'elles puissent être appliquées à l'entreprise personnelle à responsabilité limitée.

Art. 46

La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois suivant sa publication au *Moniteur belge*.

3 novembre 1983.

4) in het tweede lid van hetzelfde artikel worden de woorden « alsook de eigenaars van persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na de woorden « zaakvoerders van vennootschappen »;

5) in het vijfde lid van hetzelfde artikel worden de woorden « of tegen hun eigenaars, wanneer het gaat om persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na het woord « procuratiehouders ».

Art. 42

Artikel 177bis, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen wordt aangevuld als volgt :

« het zij documenten die hem werden overgezonden in toepassing van artikel 23, derde lid, van de wet houdende oprichting van de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid ».

Art. 43

Artikel 46 van het koninklijk besluit van 4 maart 1964 tot uitvoering van het Wetboek der inkomstenbelastingen, wordt aangevuld met volgende bepaling :

« Het voorgaande lid is niet van toepassing op de omzetting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid.

Wanneer het om dergelijke omzetting gaat, wordt de keuze onherroepelijk voor de ganse duur van de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid. »

Art. 44

De Koning is belast met de coördinatie van de bepalingen van afdeling 11 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, bevattende de artikelen 115 tot 130, met de bepalingen van deze wet, ten einde toepassing ervan mogelijk te maken op de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid.

Art. 45

De Koning is belast met de coördinatie van de bepalingen van onderafdeling 2 uit afdeling 5 van Titel III van het Wetboek der inkomstenbelastingen, bevattende de artikelen 118 tot 125, met de bepalingen van deze wet, ten einde toepassing ervan mogelijk te maken op de persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid.

Art. 46

Deze wet treedt in werking vanaf de eerste dag van de zesde maand volgend op haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

3 november 1983.

F. VERBERCKMOES
I. VAN BELLE
L. COLLA
O. HUYLEBROUCK
L. BRIL
G. SPROCKEELS
M. VAN DEN POEL-WELKENHUYSEN
W. Taelman
A. DENYS
G. ANTHUENIS